

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

<i>Autor práce:</i>	Bc. Klára Kučerová
<i>Název:</i>	<i>Kvantitativní změna translátu oproti objemu výchozího textu u překladu mezi němčinou a češtinou</i>
<i>Akademický rok:</i>	2022/2023
<i>Vedoucí diplomové práce:</i>	PhDr. et Bc. Tomáš Svoboda, Ph.D.
<i>Oponent:</i>	Dr. phil. Astrid Winter

Diplomová práce Kláry Kučerové sestává ze šesti stěžejních oddílů – Úvodu, Teoretických východisek, Metodologické části, Empirické části, Shrnutí výsledků a Závěru –, jež jsou dále členěny na pododdíly. Součástí práce jsou i dvě přílohy, obsahující tabulky se shromážděnými údaji k analyzovaným překladům.

Úvodní kapitoly, včetně teoretického pojednání a metodologie, jsou zpracované s náležitou výzkumnou důsledností, jež jsou dokladem toho, že diplomantka si osvojila práci s odbornou literaturou a z ní dokáže vyvozovat relevantní závěry důležité pro předmětný výzkum. Autorka práce správně konstatuje, že v dané oblasti je relevantních českých zdrojů málo, proto čerpá především z literatury cizojazyčné, zahraniční. Kapitola Teoretická východiska, která zahrnuje přehled stavu zkoumané problematiky a reflexe nad relevantními translatologickými pojmy, čítá 34 stran, což svědčí o svědomité přípravě teoretického zázemí pro následný empirický výzkum.

Sekce věnovaná metodologii vhodně a detailně popisuje činnosti směřující k sestavení výzkumného korpusu, včetně zohlednění specifik využití nástroje CAT (Phrase), dále přístupu, kdy stěžejní výpočty se týkají objemu znaků, nikoli slov, nebo okolnosti, že kalkulace se týkají primárně překladů ve stádiu před revizí. Taktéž je zde nastíněno dotazníkové šetření a potřebné úvahy spojené s jeho koncipováním, jsou zde blíže představeny výzkumné hypotézy diplomové práce. Na závěr práce je vhodně zařazen oddíl týkající se omezení výzkumu a výhledů pro eventuální návazné výzkumy (oba svědčí o promyšleném přístupu k problematice ze strany diplomantky).

V empirické části je nejprve charakterizován jazykový materiál – výchozí a cílové texty překladových dvojic ve směru překladu z němčiny do češtiny a naopak. Následně jsou již předloženy výsledky zkoumání objemu translátu, rozdělené do pododdílů s ohledem na několik kategorií: rok zadání překladu, funkční styl a tematické oblasti výchozího textu, jakož i zúčastnění překladatelé. Rovněž se porovnává koeficient změny objemu translátu před revizí překladu a po ní. Z výsledků výzkumu vyplývá, že hypotéza o nárůstu objemu translátu ve směru překladu z češtiny do němčiny byla potvrzena. Klíčovým ukazatelem, k němuž práce dospívá, je pak číslo 1,24, což je průměrný koeficient změny objemu znaků ve směru překladu Č–N. V opačném směru překladu bylo zjištěno, že se objem translátu snižuje, přičemž průměrný koeficient změny počtu znaků činí 0,96. Zajímavé jsou například extrapolace změnových hodnot u konkrétních překladatelů, z nichž lze, kvantitativně,

usuzovat na převládající překladatelskou metodu či strategii (např. tzv. fakultativní explicitace).

V další části empirického oddílu jsou předloženy výsledky dotazníkového šetření mezi 17 překladatelskými agenturami, jejichž zástupci odpověděli na zasláný dotazník. Šetření přineslo poznání, že agentury jsou si vědomy diskrepancí mezi objemem textu ve výchozích a cílových textech, většinou tuto okolnost asociují s konkrétními jazykovými dvojicemi. U překladu do němčiny většina respondentů očekává nárůst objemu translátu, v opačném směru je poměrně vyrovnané očekávání, že překlad bude stejně objemný jako originál, a očekávání, že objem se sníží.

Z hlediska formálního konstatuji, že jazyk práce je vytríbený, srozumitelný, typografie bezvadná. Kladně hodnotím přítomnost přehledných tabulek a kvalitně provedených grafů. Výtisk práce je barevný, což usnadňuje recepci těchto grafických objektů.

Tu a tam se vyskytla chyba v interpunkci (např. „zda se jedná o syntetický nebo analytický jazyk“ – str. 25, „Na základě analýzy korpusu shromážděných výchozích textů v češtině a jejich překladů do němčiny, jsme u těchto textů potvrdili hypotézu...“ – str. 84), vyskytly se překlady („věty v nepřekladových editovaných texty“ – str. 32, „Texty přeložené zpět od maďarštiny“, „explicitace při překlady“ – str. 33, „Můžeme si všimnou“ – str. 36 atd.), ale to jsou ojedinělé úkazy.

Shrnuji: Diplomová práce Kláry Kučerové patří k nemnoha dosud předloženým pracím v ÚTRL, které aplikují kvantitativní metody ve zkoumání translátu. Kromě této inovativnosti je práce i velmi kvalitně zpracovaná po stránce metodologické, jazykové i technické.

K diskusi navrhuji následující otázky:

- 1) Kdybyste na rozpracování tématu či sběr materiálu měla ještě delší čas, jakým směrem by se ubíralo Vaše další bádání ve Vám známé sekundární literatuře?
- 2) Umožňuje jazykový korpus, který jste zkoumala, další rozpracování? Přicházejí v úvahu další extrapolace mezi kategoriemi výzkumu a výsledky?
- 3) Vezmou-li se v úvahu zkušenosti nabyté při dotazníkovém šetření, je něco, co byste zpětně v dotazníku změnila?

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze dne 14. června 2023

Tomáš Svoboda

